Taalpact Dordrecht

Door deelname aan het Groeimodel, een onderzoek ontwikkeld door de Universiteit Utrecht (departement Bestuurs- en Organisatiewetenschap – USBO), werd de gemeente zich ervan bewust dat laaggeletterdheid zowel binnen als buiten de eigen organisatie duurzame aandacht verdient. De inventarisatie van de eigen toegankelijkheid leidde tot een aantal concrete acties.
In juni 2019 aanvaardde de gemeenteraad van Dordrecht bij de bespreking van de Kadernota 2020 een gezamenlijke tweede motie van Gewoon Dordt, ChristenUnie en SGP. Hierin wordt het college opgeroepen het initiatief te nemen om een Taalpact af te sluiten. De motie vraagt om een inspanning om laaggeletterdheid in de gemeente terug te dringen. Ook wordt het college uitgenodigd hierbij allerlei partijen te betrekken en na te gaan hoe raad en college zelf een actieve bijdrage aan het Taalpact kunnen leveren. Naast schoolbesturen, kinderopvangorganisaties, welzijnsorganisaties en werkgevers, wordt ook Stichting Lezen & Schrijven genoemd als partner in de gezamenlijke ambitie om laaggeletterden (beter) te vinden, te motiveren en nieuwe basisvaardigheden te leren.

Gedeelde urgentie

In Dordrecht zijn ongeveer 17.000 mensen laaggeletterd, van wie twee derde autochtoon is. Jaarlijks heeft 17,9 procent van de 15-jarigen in Nederland kans om laaggeletterd te worden.

Visie

Dordrecht streeft naar actief burgerschap en dat betekent meedoen. Als gebrekkige taalvaardigheid actief burgerschap remt, wil de gemeente een actieve rol spelen om dit te verbeteren.

Aanpak

De gemeente sloot zich aan bij het Taalakkoord Werkgevers, omdat zij zelf ook een werkgever is en een voorbeeldfunctie heeft. Naast de inzet op taalvriendelijke dienstverlening is geïnvesteerd in training voor de eigen medewerkers middels Taal op de Werkvloer. Het doel is dat iedereen ‘de taal uit het Stadskantoor’ begrijpt.

Laaggeletterdheid kreeg bovendien een stevige plek in zowel het armoede- als het onderwijsachterstandenbeleid van de gemeente. De gemeente vroeg aan kinderen in de stad hoe zij denken dat armoede en laaggeletterdheid het beste kan worden aangepakt. Dit resulteerde in een advies aan raad en college met een aantal frisse en creatieve ideeën. Wethouder Peter Heijkoop nam als voorzitter van de VNG-commissie twee kinderen mee naar de minister om hun goede ideeën rondom de aanpak laaggeletterdheid en armoede te delen.

Bijzonder in Dordrecht is dat de politiek een sterk aanjagende rol speelt in de agendering van laaggeletterdheid. Het politieke draagvlak uit zich bijvoorbeeld in het project Prominente taalmaatjes, waarin tien raadsleden voor een periode gekoppeld worden aan NT1-cursisten. Irene Koene, fractievoorzitter van Gewoon Dordt, is de initiatiefnemer van de motie die ertoe heeft geleid om het Taalpact op te stellen. Het regionale Taalpact is de opvolger van het regionale Bondgenootschap voor Geletterdheid Drechtsteden, een netwerk van professionele en vrijwilligersorganisaties.

Stichting Lezen en Schrijven heeft een actieve rol gespeeld bij het informeren van de gemeentelijke politiek. In aanloop naar de verkiezingen zijn alle partijen individueel benaderd.

Opbrengsten

- De gemeente werkt ‘laaggeletterd-proof’ in alle communicatie richting burgers.
- De gemeente biedt trainingen aan de eigen medewerkers in de hele organisatie.
- In het project Prominente taalmaatjes helpen wethouders en raadsleden mensen die Nederlands als moedertaal hebben met de letters en cijfers die deze mensen dagelijks tegenkomen.
- Laaggeletterdheid staat **hoog op de politieke agenda** en werd opgenomen in het verkiezingsprogramma van diverse partijen in Dordrecht.
- De **NT1-doelgroep wordt steeds beter bereikt** met het taalaanbod, door het taboe op laaggeletterdheid te doorbreken, het probleem zichtbaar te maken en drempels te slechten.
- In alle wijken in Dordrecht kunnen inwoners sinds begin 2019 bij **Taalpunten** terecht voor trainingen en cursussen. Deze zijn te vinden in wijkcentra, kerken, basisscholen en de bibliotheek. Bibliotheek AanZet, MEE Drechtsteden, ROC Da Vinci, PRAGO en Sagenn zijn de aanbieders.

- De **Euhh??!-campagne** in de Drechtsteden stimuleert het bespreekbaar maken van laaggeletterdheid.
- **Stichting Open Limonade** helpt bij de kinderparticipatie rondom het thema ‘laaggeletterdheid en armoede’. Kinderen van diverse scholen adviseren de gemeente.

Succesfactoren

- Benader alle fracties voor de verkiezingen met **de menukaart** van Stichting Lezen en Schrijven.
- Organiseer **voorlichtingsbijeenkomsten voor politieke partijen** en geef toelichting in de commissie.
- **Verbind verschillende afdelingen** binnen de gemeente op beleidsterrein als onderwijs, dienstverlening, armoede- en achterstandenbeleid en participatie.
- Vlieg het onderwerp ‘laaggeletterdheid’ aan **via de lokale politiek**. Dat heeft de ontwikkelingen in Dordrecht versneld en er is commitment ontstaan bij het college.
- Vergroot betrokkenheid door **activiteiten** te **organiseren waarbij de doelgroep betrokken is**, zoals Prominente taalmaatjes NT1 en kinderparticipatie
- Zet een externe partij in bij procesbegeleiding en leg het draagvlak voor de aanpak bij organisaties. Gebruik hiervoor de methoden ‘Hoe richt je een zwerm’ en ‘Design Thinking’.

"Wie dit niet kan lezen, is niet gek."

Naam van motie M41 en de bijbehorende Raadsinformatiebrief

Toekomst

De gemeente Dordrecht wil haar medewerkers in werktijd (blijven) trainen in het vergroten van hun taal- en communicatievaardigheden. Hiermee wil ze een voorbeeld zijn voor andere gemeenten en bedrijven en organisaties in Dordrecht en daarbuiten. Daarnaast bestaat de ambitie om laaggeletterdheid te blijven agenderen en bespreekbaar te maken, zodat het taboe verdwijnt en het vanzelfsprekend wordt dat elke burger openstaat voor de ontwikkeling van zijn of haar basisvaardigheden.